

ლიტერატურული გაზეთი

აკა მორჩილაძე

კონდრატი

ვითომ
ისტორიული
წიგნაკი

ლიმილი ვლადიმეროვისა იყო — თითქოს უადგილო, არასაბჭოთა, შავ-თეთრ მელოდრამათაგან გადმოსული, კასაბლანკა, ჰემფრი ბოგარტი და სხვა ასეთი რამეები ახრჩოლებული თეთრი სიგარეტით, რომელიც დიდ ეკრანზე კიდევ უფრო დიდი ჩანს, რახან თეთრია და იმდენ შავ და რუხ შუქ-ჩრდილში.

— ბატონი სოლსბერი?... ერთი წუთით... — ინგლისური იყო კარგი, შუალედური, ალბათ გერმანული, ანაც, ჰა, ჰოლანდიური აქცენტით და მერე, ვითომ იდაყვზე შეახო ხელი და ამ დროს კი არც შეახო და, ამ სამყაროს ყველაზე შენიღბულ ძალადობრივ მოძრაობით მიმართა და წინ გაიგდო ამერიკელი დარბაზის შუისკენ, იქედან კი, როგორც გამოჩნდა, მოხერხებული ადგილისკენ, სათამაშოების მალაზიის გამგის ოთახს რომ ჰგავდა.

— თქვენ... მე აქ უნდა შევხვდე... — ამოხდა სოლსბერის, თუმცა ცრუ საშვი მანაც არ გამოუჩინა, რადგან ჯერ კიდევ ეგონა, რომ გადაკეთებულ ქალაქს შეუმჩნებენ.

— კი... კი... ვიცო. უფრო სწორად, მივხვდი, — მიუგო მამაკაცმა ინგლისურად, — მოდი, აქ დავსხდეთ, — სოლსბერის მოლოდინისდა მიუხედავად, ვლადიმეროვმა იმ რაღაც ოთახისკენ კი არ გაიგდო მისი მართული იდაყვი, არამედ პოლის ერთ კუთხეში გადაშლილ ამპირის დასაჯდომთაქენ.

— მე ველოდები, — ცუდი რუსულით აღნიშნა სოლსბერი.

— კი. მესმის. მაგრამ, ჩემი ფიქრით, ვისაც თქვენ ელოდებით, ის ნახევარ საათს კიდევ არ ჩამოვა. არ ჩამოდის ადრინადად. თავს ინტერსებს. ინდოეთში მხოლოდ ორ ქალაქშია კანალიზაცია. ისიც, გარკვეულ უბნებში... მგონი, გამოვიცანი. ყოფილხართ ინდოეთში? თუ ამერიკელებს ინგლისური კოლონიალიზმი არ აინტერესებდათ? დაინტერესებთ. ხომ უნდა ჩაანაცვლონ? ოღონდ, უკვე სხვანაირად. მე ბევრჯერ ვყოფილვარ. სხვათა შორის, თქვენს რედაქციაშიც... არაერთხელ... დასავლეთის ორმოცდამესამე ქუჩა. ღმერთო, გამახსენე. ორას ოცდაცხრა ნომერი... ნიუ იორკ ტაიმსის. განსაკუთრებული, მხოლოდ ძველამერიკული გარემო. თავისუფლება. მე გთხოვთ, ამ შემთხვევით კაცის მიმიკას ნუ მოადევნებთ ჩვენს საუბარს. ყველაფერი ჩანს. დილით და ასე გაკვირვებული სახე დიდი ამბის შეტყობას გულისხმობს. არ არის საჭირო.

სოლსბერი ამოიხვნეშა, სცადა, დამშვიდებულიყო, თითქოს მიხვდა, რომ მთლად უბრალო კაცმა არ ჩამოისვა სასაუბროდ.

— დაძაბული დუმილი საჭირო არ არის, უბრალოდ, ღიმილით მიპასუხეთ. ქიჩლუს ელით, არა? სოლსბერიმ გაიღიმა და თავი დაუკრა.

— ყოჩაღ, — გაიღიმა ვლადიმეროვმა, — და ხომ იცით, რომ მისი ნასაუბრებიდან ვერაფერს გამოაქვეყნებთ, რადგან ვალდებული ხართ, ყველა სტატია საგარეო სამინისტროს ბეჭდვით სამმართველოს წააკითხოთ, იქ კი ყველაფერს ამოშლიან?

— ეგ ყველაფერი ხუთი თითივით ვიცო, — იყო პასუხი.

— ესეც კარგია. ანუ ფარული ხერხებით რომც გადაგზავნოთ და თქვენმა გაზეთმა გამოაქვეყნოს, უკეთეს შემთხვევაში ჩვენი ქვეყნიდან გაგაძევენ. ხომ ასეა? ეს საუკეთესო შემთხვევაში. თუ არა, ციმბირი. ყოფილხართ?

სოლსბერიმ ღიმილით დაუქნია თავი, თუმცა ეს ციმბირში წამყოფობას არ ნიშნავდა.

— თქვენ ხომ კარგი ხელფასი გაქვთ. მესმის. ორიოდ წელიწადში აქედან წახვალთ და წიგნებში, ან ახალ სტატიებში, იმას დანერთ, რაც გინდათ.

მაგრამ ეს კი აღარ ვიცო, ქიჩლუსთან თქვენს საუბარს ორიოდ წლის შემდეგ რაღა ფასი ექნება. ან, საერთოდ, ეს ორი წელიწადი იარსებებს თუ არა თქვენთვის... ჩემთვის... აი, ამ ადამიანებისთვის. აქედან, ხომ შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ თქვენ ამ კაცთან საუბარი რაღაც სხვა მიზნებისთვის გჭირდებათ? გაიღიმა, გაიღიმა. შემოძლია ვიფიქრო, რომ თქვენ თქვენი ქვეყნის დაზვერვაზე მუშაობთ, მაგრამ ასე არ ვფიქრობ, იმიტომ, რომ ვიცო — არ მუშაობთ. მაშ, რა დარჩა? ეს მოუთოკავი სურვილი დიდი ამბების ცოდნისა, რაც ხალხს უურნალისტებად აქცევს?

სოლსბერიმ გაიღიმასავით. — ალბათ, — მიუგო ამ კაცს, — ამბების ცოდნა... ეს ისეთია. არის ამბები, რომლებიც არასდროს ძველდება.

— მაგრამ ვფიქრობ, თქვენ ისეთ ამბებზე ხართ მოსული, რომელიც, მართალია, არ ძველდება, მაგრამ მნიშვნელოვანია აქ და ახლა, — თითქოს მოიწყინა ვლადიმეროვმა და მოკლე დუმილიც ჩამოწვა იმ სასტუმროს სასიამოვნო ფუსფუსის ათასგვარ ხმათა ერთიანობის შუაგულში, რაიც მხოლოდ ამოსასუნთქად დასჭირდა ამ საუბარს.

— რომ აღარ შეგანუხოთ, — თქვა ვლადიმეროვმა, — საქმე ასეა: ბატონი ქიჩლუ ჩამოვა და მე ხელს არ შეგიშლით მასთან გასაუბრებაში. თუ გრძელ საუბარს დაგთანხმდებით, ეს ძალიან გამიხარდება, რადგან ამ საუბრის შემდეგ ჩვენ შევხვდებით და თქვენ ყველაფერს წერილად მიამბობთ. იგივეს, გინდათ, თქვენი წიგნისთვის შემოინახავთ, გინდათ, თქვენი სამშობლოს მზვერავებს გადასცემთ. თუ, თქვენ არ მიაბობთ, ან შეეცდებით, სადმე დამემალათ, ცხადია, ყველაფერი გართულდება. არ მგონია, მხოლოდ საბჭოთა კავშირიდან გაძევებით გადარჩეთ. თუ თქვენ თალღითურად დამთანხმდებით და მე რაღაც ტყუილებს დაინწყებთ, მერწმუნეთ, ამას ისე სწრაფად ამოვიცნობ, რომ ჩვენი საუბარი თქვენთვის უკიდურესად არასახარბიელოდ დასრულდება. თქვენი წყუისა და განათლების ადამიანი უკვე მიხვედრილია, რასაც ვამბობ. იჯექით აქ მშვიდად და დაელოდეთ ქიჩლუს, ოღონდ თუ ამ პირობებზე უარს ხართ, ახლავე ნადით, იმიტომ, რომ თქვენგან რაიმე ხიმანდრობის შემთხვევაში თქვენს წინააღმდეგ მთელი მანქანა ამოქმედდება... ბატონი ქიჩლუ, მგონი, უკვე თითქმის მზადაა, რომ სასაუბროდ ჩამოვიდეს. ნაუცხადევათ მოგიწევთ მოფიქრება, მაგრამ თქვენი გონება სწრაფი არჩევანის სირთულეებს დაძლევეს.

სოლსბერიმ ბევრი არ უფიქრია. საშინელი ღიმილით ჰკითხა:

— მე კი ვამბობთ, მაგრამ, თქვენ თუ ჩათვლით, რომ რაღაც დავმალე, გამაქრობთ?

— რა თქმა უნდა, არა, — მიუგო ღიმილით ვლადიმეროვმა, — მე მივხვდები.

ამ სიტყვებზე სასტუმროს მზირთა მეთაური წამოდგა და გაიღიმა.

— თუ შევთანხმდით, მე დაგტოვებთ. თქვენი სამიზნე ალბათ მალე ჩამოვა პოლში. არავინ შეგანუხებთ, ესაუბრეთ. ან მოურიგდით სამომავლო საუბარზე. შევთანხმდით?

— შევთანხმდით, — სოლსბერიმ წამოდგომა დააპირა.

— ბრძანდებოდეთ, ბრძანდებოდეთ. იქედან ჩამოვა, — ვლადიმეროვმა თავი დაუკრა სოლსბერის და ისე რა უთხრა, — მე მოგძებნით. ჩემი გვარია ბოლზენი... წარმატებებს გისურვებთ.

თამარ ჟღენტი

კითხვა-ძახილი

უნდა ითქვას, რომ სხვანაირი წვეთია ცრემლი, სისხლისას არ ჰგავს.

მაგალითად, თუ სისხლის წვეთს დაკვირვებისხარო, აუცილებლად შეამჩნევდით წითელ, მკაფიო, ნაჩქარევად მოხაზულ ნიშანს — ძახილს!

ცრემლს კი ცალსახად, ხელით კარგად გამოყვანილი (გამოყვანილი მოთმინებიდან) კითხვის ნიშნის ნაზი ფორმა აქვს.

შეიძლება იმიტომ, რომ ალბათ პირველად მაშინ ავტირდით, როცა კითხვაზე „რატომ?“ — პასუხს არ ჰქონდა აზრი.

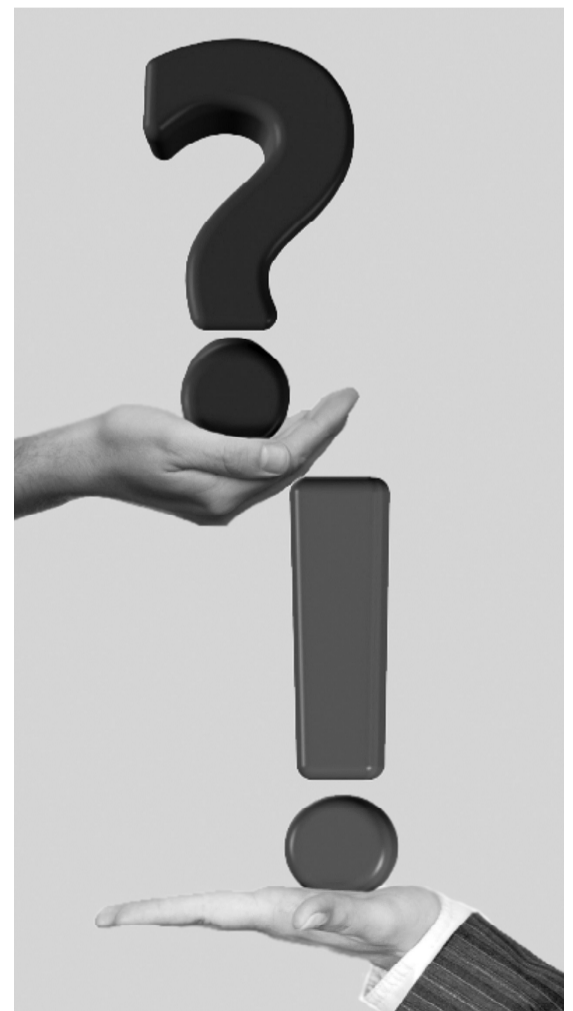
ხოლო ის, რაც ახლა მაშფოთებს, არის ამბავი, რომელიც ჰგავს რიტორიკულ შეკითხვას. ფრიალ! უფრო მეტიც, არათუ ჰგავს, არამედ არის.

მაშასადამე, წესით და რიგით, კითხვა-ძახილის ნიშანია ამ ამბის ბოლო?!

მაგრამ ამ ორს ერთად რა დაღვრის? ეს ხომ ისე დიდ მსხვერპლს მოითხოვს!

და ამიტომაც, რა ხანია, ჩემს თავს ვაჯერებ, რომ ამ გულსაკლავ ამბავს ბოლო უბრალოდ არ აქვს...

IV

თამარ ულენტი

მიჯნურის კაჟანი

ჩემი გიშრის გულსაბნევი ხარ. რაც უნდა მოხდეს, რანაირად თვალმისაცემი და ბრწყინვალეც არ უნდა გაგხდეს, რა საშურველი საქმეც გინდა, გადავიხდინო, არავის თვალი არ მეცემა.

მთელი ქვეყანა ჩემ ადგილზე ყოფნას ნატრობდეს, — საკმარისია, გულსიპირი გადავიწიო, მარცხნივ ლავინქვეშ ერთი ხალი გამომიჩნდება, კარგა ხნის წინ ამოწვერილი, მერე ნელ-ნელა რომ გადიდდა და ჩამიშავდა,

როცა ბოლომდე ფესვგადგმული და ტოტგაშლილი ბრონეული ძირში მოჭერი და ამ თხელ მკერდქვეშ ჩამიფალი სუფთა ხელებით, აღმოჩნდა, რომ დიდხანს ნამარხი ხე საბოლოოდ ნახშირდება და მისგან, როგორც კოცნისას უცბად დახუჭული თვალების შიგნით, იბადება ბნელი სინაზე — შავი, ნახევრად ძვირფასი ქვა, საავგაროზე.

აიმ გიშრის გულსაბნევი ხარ, ლავინის ქვეშ ხალად რომ მაქვს ამოხეული. და როცა ვატყობ, რომ ვიღაცა შურით მიყურებს, ვცდილობ, გულ-მკერდი მოვიშვილო და დავანახო, რომ სულ ესა მაქვს, ერთი ბენო, შავი უარი. სხვა ყველაფერი ღმერთს ეკუთვნის, ჩემი ესაა — შენი მფარველი უარყოფა, ჩემი დამცველი ავისგანაც და უარესი — ჩემი თავისგან.

ნეტა ესმოდეთ, ვისზე რჩებათ თვალი, სულელებს! ეჰ, ჩემო გიშრის გულსაბნევი. მათ რომ იცოდნენ, რა სიღრმეში ამოგიკვეთე, რა მწიფე ხე დამინახშირდი! აფსუს, ყველას როგორ შევებრალებოდი, „მტერთაცა“!

დაბრუნება

მე ვერაფერი მოგიტანე, — გზაში მეძინა და ვშორდებოდი ადრე ძვირფას, ნანატრ სანახებს. ვერც ერთ ყანაში ვერ მომიკა ჩემთვის ერთი ძნაც, მე მშობიდა და ვერ დავმალე, მათ კი გამლახეს.

მათი ხელები არ ყოფილა მძიმე და ტლანქი, მათ ჰქონდათ სუფთა ხელები და მოვლილი სახე. დაჭრილ ფრჩხილებზე ესვათ ნაზი, კრიალა ლაქი და შესდგომოდნენ გადავსებულ, დახუნძლულ დახლებს.

გამოქცეული რომელიღაც ვაგონში ავხტი, დიდხანს მეგონა, მომყვებოდა მათი ფეხის ხმა და გამახსენდა, მამამ როგორ გადამკრა ლახტი, როცა ლარნაკი გავტეხე და დედამ ვერ მისხნა.

მე გამოვრბოდი, გზად ახალი ყანები ჩანდა, მწიფე ხეხილი დაჰყურებდა მწვანე ბალახებს... ჩვენ პირში უნდა გამოგვევლო დამპალი ჩალა, მათ ენეტარათ ნასაუზმევს, სამხრად, ნავახმმევს!

მხარი ვიცვალე, შევაქციე ფანჯარას ზურგი და თვალდახუჭულს მომაგონდა ჩვილი ჩემი ძმა, როცა დედაჩვენს რძე გაუშრა და ძალზე ვწუხდით, ჩვილს კი მორჩილად ყველა ჩვენზე დიდხანს ეძინა...

სადღაც მშობლები სვებედნიერ შვილებს ბადებენ, სადღაც ტკივილში და ტანჯვაში სულს არვინ ლაფავს, ჩამოსხდებიან მზის ჩასვლისას სახლის ბანებზე და უყვებიან შვილთაშვილებს საამურ ზღაპარს.

სადღაც შორს მე კი ჩამოვშორდი ძვირფას სანახებს. იქ მუხლზე ყველას ნებიერი კატა ეწვინა, ჩემო იმედო, იქ დავბრუნდი, სადღაც დაგმარხე და ყვავილიც ვერ მოგიტანე, — გზაში მეძინა.

დაკარგვამდელი სამოთხა

თქვი, რომ ეს იქნებოდა ჯოჯოხეთი, უძირო და საზარელი, უთავბოლო წამებით.

მაგრამ ეს აღმოჩნდა სამოთხე, პირვანდელი ედემის ბალი, სადაც შენ დგახარ, როგორც აკრძალული ხე შეცნობისა და მე ერთად გავხდი ადამი და ევა და გველი და ვისნავლე ცდუნება და გავიგე სიშიშველი და ვიგრძენი სირცხვილი.

ეს აღმოჩნდა სამოთხე, ოლონდ ზუსტად დაკარგვამდელი, უშუალოდ იმნუთიერი, როცა ღმერთი მოდის და მიხმობს: — სადა ხარ?

და მე, ბალის სხვა ხეებში შეეყუყულმა, ის-ის არის უნდა მივუგო, რომ ვემალები, რადგან ძალიან შემაშინა ჩემმა სიშიშველემ. სადაც არის, უნდა დავიწყო ბრალდება და თავის მართლება,

მაგრამ, ჰოი, საკვირველებავ, ამის ნაცვლად მშვიდად ვყლაპავ შენი ნაყოფის ბოლო ლუკმას, შესაცნობად კეთილისა და ბოროტისა და იმ სიმართლით, რაც სიყვარულს მუდამ თან ახლავს,

გამოვიღვარ საფარიდან, გამოვიღვარ შემოქმედთან შესაგებებლად და ვჩურჩულებ: ღმერთო ჩემო, მომიტევე, აქა ვარ და ბედნიერი ვარ.

ინოსენიო ურბინო ანუ გულუბრყვილო მოქალაქე

შენ გეჩვენება დედამინა ისე პატარა, რომ მზად ხარ, ერთი ამოსუნთქვით შემოურბინო. აჰა, კომპასი, შტურვალი და ვისკით მათარა, ვნახოთ, ეგ გემი სად მიგიყვანს, ჩემო ურბინო.

გეგონა, სივრცეს ჰორიზონტის იქითაც ჭვრეტდი, საცხვირნივითი კი იდუმალ ქარაგმად დაგრჩა. შენ კბილის ერთმა ატკიებამ დაგასხა რეტი და მაინც წუხდი, რომ ბრძოლაში არავინ დაგჭრა.

შენ გჭირდებოდა ერთგულება რალაცა დიდის და თავგანწირვა უპირობო — ისე, უბრალოდ. ბრმა სიჯიუტე, ერთადერთი სარწმუნო გიდი, აირჩიე და გაუდქით გულთა უდაბნოს,

სადღაც წყლის ნაცვლად წყურვილს კლავდა მარტოდენ ცრემლი. გადაიარე, როგორც იყო... განვლილს რას უზამ! გეგონა, გჭედდა ბედისწერის დიადი გრდემლი და არ ისურვე, მშვიდ ნაპირთან ჩავგეშა ლუზა.

მერე? რა მოგცა მაგ შტორმებმა ანდა იმ ხვატმა? — გულთან არავინ მიიტანა ელეთ-მელეთი, რომელიც გწვავდა და რომლითაც ჯღაბნიდი ვატმანს და მაინც გატკობს ავი ზღვაც და მქისე ხმელეთიც.

დატკობი, ურბინო, მოერიე კბილის ტკივილებს და სხვა ყველაფერს, რაც შენს წრფელ გულს ტანჯავს უქადის. როცა იქნება, შენთან ერთად სხვაც დაიკვივებს, რომ ძალზე დიდი მანძილია გზიდან რუკამდე.

აჰა შტურვალი, კომპასი და ვისკით მათარა — შენ უკვე მზად ხარ, მთელ პლანეტას შემოურბინო. არა, არ არის დედამინა ეგრე პატარა, მაგრამ შენ მაინც მიიწე და... მიდი, ურბინო!

ნანამდე

ის, რომ ბავშვისთვის ძილის მოგვრა ასე ძნელია, ხან მოტყუებით, ხან თამაშით, ხან გაბრაზებით, ხან ჭამა-ჭამით და ვინ იცის, კიდევ რა ხრიკით ვაძინებთ ხოლმე, იმას ნიშნავს, მგონი, რომ ჩვილი დედის მუცელში ჩასახვამდე სადაც მყოფობდა, იქაურობის ბინადართა მსგავსად დარჩენის წყურვილით ფეთქავს — იყოს ღვთაებრივ, მარადიულ მღვიძარებაში:

უკვდავების თვისებათაგან მთავარი თუ არ ერთ-ერთი მაინც უეჭველად არის სიფხიზლე, „და შენ ღმერთი ძილსა შინა ნუ გგონიეს“-ო... და ბავშვსაც ასე — უნდა — დარჩეს თვალგახელილი...

არწევ და ის კი განუწყვეტილ ტირის ან ხელ-ფეხს თმაში გიხლართავს მოუსვენრად, ისე ჩანს, თითქოს თვალებს ვერასდროს ვერაფერი დაახუჭინებს... არადა ერთ დღეს...

დედის გადამრჩენ უნართაგან მთავარი თუ არ, ერთ-ერთი მაინც უეჭველად არის პატარას თვალზე რულის მოკიდება, იავნანური: გარდაუვალი აღსასრულის რეპეტიცია, ნელი სწავლება ცხოვრებასთან გამოთხოვების, ადამიანის უსაშველო უმნეობასთან — მოკვდავობასთან შეგუება ხან მოტყუებით, ხან თამაშით, ხან გაბრაზებით, ხან ჭამა-ჭამით და ვინ იცის, კიდევ რა ხრიკით... თორემ რა გაზრდის, რა აცოცხლებს, რა გაახარებს

ახალშობილს და ახალ მშობელს ამქვეყანაზე?

როგორც ყოველთვის, რალაც მაინც არ არის ისე, მე რომ მინდა და რომ მგონია, უკეთესია. რასაც ვეძებდი, საპოვნელი დამირჩა ისევ და სამიზნესაც სხვები ჩემზე უკეთ ესვრიან.

ეს ზაფხულები რა ხანია, აღარ მახარებს, თოვლიც ჩვეული, უელჭქეო ნალექი გახდა. მახსოვს რჩევები: „ნუ ნახვალო, არ ღირს მაგ მხარეს“ და სიჯიუტის უპირველეს ღირსებად გახდა.

და მერე დარდი: ნეტავ რატომ არ არის ისე, როგორც მსურდა და როგორც მართლა უკეთესია. რეალობა კი გამუდმებით მიჭედავს ისრებს, რომლებსაც სხვები მიზანს ჩემზე უკეთ ესვრიან...

და ემსგავსება ყველაფერი ქარის მონატანს, ვილაც მუდმივად რთავს და ახვევს „მთვარის სონატას“.

თავხედობა

ბედი ყოველთვის ასე მექცევა — თვალი საითაც არ გამექცევა, ყველგან ხიფათად გადამექცევა რწმენა, რომ ჭერი არ დამექცევა თავზე, თუ მყავხარ! —

მჯერა და მტკიცედ მოვდივარ შენკენ, „არ უნდა დავფრთხე, არ უნდა შევდრკე“, — ვამბობ და ათას მახეში ვაბამ ჩემს თავს და შველას ვერაფრით ვაბამ — თავს, როცა არ ხარ.

როგორც ნამლების უკუჩვენება, დაწყველილ შავი დღის შეჩვენება, ღამის დამთრგუნველ ბინდში გაჩრილი შენი სიშორის ავი აჩრდილი თავზე მატყუდება.

რა ვქნა? ყოველთვის ასე მექცევი, მაინც, საითაც არ გამექცევი, ყველგან ხიფათად გადამექცევი რწმენით რომ „ჭერო, არ დამექცევი თავზე, თუ ის მყავს“.

ნუ მკითხავ, ასე რად მეჩვენება, ან რაც შენია, რად მე-ჩვენება, მჯერა, რომ არის! (არ მეშველება) არის და მუდამ მომეშველება თავს ზემოთ ძალა!

მარიამ კავილაძე

ქარიშხალი

განეზიდე ნივთებს და არტერიებში ჩაბუდებულ სინათლეს. განერიდე ერთგულებს და გასხივოსნებულებს. განერიდე მტევნებს, წარსულს, მზუუტავ მტრებს, დასახიჩრებულ სიზმრებს. განერიდე! განერიდე იეროგლიფებს, შენი მეგზურის ისრებს, სილუეტებს, მთვარეს, სიცხადეს, განერიდე ჯადოსნურ ტყეს. მოთვალთვალეებს და შემფარველებს. განერიდე! განერიდე განგაშის ზარს, რენტგენისებრ მოსაუბრეებს. განერიდე! განერიდე რეგენერაციას, სხეულის ბანვას დეპრესიისგან განკურნების მიზნით. განერიდე ვერტმფრენ სიტყვებს და ცათამბჯენებს. განერიდე სიყვარულის სხივებს, სივრცულ ხელებს და საცობებს. განერიდე უხილავ ძაფებს და ხილულ სასწაულებს. განერიდე უნებართვოდ მორთმეულ ლუკმებს. განერიდე! განერიდე უცხოებს და ნაცნობ სულებს. განერიდე რისკებს, სირთულეს. დამუხრუჭებულ დინებებს. განერიდე ჩარჩოებს, ბუდეებს. განერიდე მარიონეტებს და მასხარებს და უხერხემლო ჩონჩხებს. განერიდე! განერიდე სიკვდილის აჩრდილებს, უმისამართობას. განერიდე ბრუნვას უკუმიმართულებით. და გამოდი გარეთ საკუთარი თავისგან. გარეთ თოვს.

მთვარისგან მოტაცებული

სავსემთვარეობა. ბუნაგიდან გამოსული ციციანათლა. სიყვარულის ორი განშტოება. ნაიარევი. ფერგაცვეთილი მოგონება წარსულზე. ფეიერვერკების შიში. სიმფონიური სევდის კასტრაცია აგონიის ცეცხლში. ვნების სიმჭიდროვე. უკვალო სევდა და გაორებული დემონების ნელი ცეკვა პირველად სცენაზე. სადაც დიჯეი რეკს სამრეკლოს ზარებს. საპირფარეოში ჩაკეტილი ნერვიულობა. სიმბიოზური თანხვედრა ორი ეული სულის... სავსემთვარეობა. აპოკალიფსური გმობა სიახლოვის და სამგანზომილებიანი სიჩუმე. გაუცხოება. სარკის ეფექტი ჩემს ნაკანრ სულზე. და უნებართვოდ შერკინება ბნელეთის ანგელოსებთან. მესამე ღამე. სულგრძელი ედემი და შვეიცარიული ჯიშის სიკეთე. კვდება შენი წარმოსახვაც უკეთეს მომავალზე და შენც საშოდან ახალ გამოსულ ვირობას ემსგავსები.

სავსემთვარეობა. ყნოსვით მიგნებული სიმართლე. ცრემლსადენი გაზით დასახიჩრებული პირველსაწყისი სინათლე. მოგონებების ბურუსი. კვანძი იკვრება.

შენ შესთხოვ კერპებს გემსახურონ, რადგან მათი შველა აღარ გჭირდება. ზასოსი. უნებლიე სიყვარული ერთჯერად კუბოში. უკვდავების ხსნარს ამფეტამინით ვინვეთებ თვალბუბი. გარდასახვების ტკივილი მერვე უჯრის ფერად თაროში. ომი წარსულისა ანმეოსთან. წამი ბუნებრივად ნებდება სიბნელეს. „ხმა გამეცი“. დრაკონების ვალსი და სანაძლეო მოგებული მაქცია ღმერთებთან.

სავსემთვარეობა. მე ეს მე ვარ. უმისამართო შვილი კოსმოსის. გამთლიანება.

პაპულა ფრთხის გარეშე

პეპლისფერი თვალები. მიზიდულობის სინათლე. შენ ეხებოდი ჩემი მოფარფატე ფრთების წამებას. გასხივოსნება. მტრედეები. სამყარო უნებართვოდ გვამყოფებს იქ, სადაც არავის ჰყავს მეგზური, და არავის აქვს თავშესაფარი.

მე გადავაადგილდები ა პუნქტიდან ბ-ში. მაგრამ მთავარი უთქმელი რჩება. და ამ უფსკრულში არავინ მიჭერს. რა აზრი აქვს სევდას, მეცხრამეტე საათზე. იმედგაცრუების ტალღებს ან თვითგანწირულობას.

მე ხომ თვეზი ვარ, ან ჩიტი. მე ხომ ვცურავ ან დავფრინავ... მაგრამ არა, მე ახლა არ ვარ არც ერთი და არც მეორე. მე ახლა უსულო ვარ. ჩემი ლიანდაგი იბრძვის ვინმეს შეეჯახოს. გამთლიანება ღმერთების ხვედრია. და მე არ ვიცი ვინ ვარ ან რა მნამს.

მე მხოლოდ ვარსებობ შენაკადებში ხანდახან. მხოლოდ ხანდახან და მთვარესავით ვირეკლავ სხვების სინათლეს. მე ცარიელი უდაბნო ვარ, რომელშიც ყვავილი არ ხარობს. ან თუ ხარობდა, მოკვდა. სიბნელე, უსახურება და ამაოებით შემსუბუქებული ქაოსი მაკიაჟის ნაცვლად მისვია სახეზე. „გაბედე იყო მართალი, როცა მკვდარი ხარ“.

განმუხტვა. ელექტრომოკური განწმენდა სულიერი ჩირქისგან. ატომები ერთმანეთს ეჯახებიან, და იბადება უკუკავშირი.

დასასრული. დასასრული. ეს კიდევ ერთი დასაწყისის დასასრულია. ჩაიხედე მიგნით. შორსმჭვრეტელობა უფერულად ანთია.

აპოკალიფსი. მწვანე აურა.

ნახტომი უკუჩვენებით. რენესანსული გალობა ნაკანრი უსასრულობის.

ხსნა არ არსებობს. ისევ შენივე თავით უნდა აივსო. სილუეტები. პანიკა. მეცხრამეტე საათზე ვსრულდები. და ვენამები ყოფიერებას.

პირველად არაფერი იყო. ეს სამყარო ჩიტებმა შექმნეს, რათა გვეფრინა. მერე კი ჩავიძირეთ. მე ახლაც მიკვირს, რატომ უხდიან ბოდიშს გამვლელებს, როდესაც მხარს გაკრავენ. ეს ხომ ერთგვარი ანტიმარტოობაა ჩანასახშივე. მარტოობა და არა მარტოსულობა.

„გაბედე იყო მართალი, როცა მკვდარი ხარ“. ტალღები. მე ვიცი, რომ არც ფრენა და არც ცურვა აღარ გამომდის. ამიტომ ვარსებობ წამით, როგორც პეპულა, ფრთების გარეშე.

ანტიგონე მოკლეს. როგორც შენი წამება ჩემს წამწამებს ეხება. როცა ლიანდაგებზე აღარ ისმის ხმაური. შენი დასაფლავება გასცდა დროის ჩარჩოებს. მხოლოდ მე თუ გავიგებ, სხვა მე რასაც ახლა მწერს. ჩემი შემობრუნება შაბიამნისფერია. როგორც ჩემმა სამყარომ შენი ვერ დაიტია... როცა მძიმე მტევანმა ბარდნა იწყო ქარისას... ამოიღეთ ნასუნთქი... გამჭვირვალე ხელებით. მხოლოდ გაორებანი აღარ განმეორდება. მხოლოდ ახლა იწყება ჩემი აპოკალიფსი. და წარსულის ჩიტებსაც ჩემგან შველა სჭირდებათ... ისევ უკუნეთია, ისევ მშია წყურვილი, როგორც შვილმკვდარ დედასთან გაზაფხული ბინდდება... ისევ მიჭირს სიფხიზლე, უშენობა მკვიდრდება, გამოალეთ ფანჯრები! სამყარო მელოდება.

ნინო მოდრეკილაძე

ალარ მსურს...

ალარ მსურს, ვიყო პური და წყალი, დაე, ტრიალი მინდორი ვიყო... თაკარა მზე აცხუნებდეს...

ალარ მსურს, ვიყო ცეცხლი და სითბო, დაე, ვიყო ხის ნაცარი, ქარის სიავით უსარგებლოდ მიმოფანტული...

ალარ მსურს, ვიყო ქოხი და ოდა... დაე, ვიყო ნასახლარი — ჭინჭრის თვალებით, უსახურავო, უკედლებო და უსაძირკვლო...

ჯეთისხილის რტო

ჩამომანოდე ზეთისხილის რტო... შავ-თეთრ მირაჟებს რომ შევალენო კიდობანი ამღვრეულ სულის...

ჩამომანოდე ზეთისხილის რტო... მანვიე დარებს, დარებს — წარღვნათა რისხვის მერე ნალენი სულით...

სანამ მოკვდებოდი

სანამ მოკვდებოდი, ბანაობა ამოვიჩემე.

შემოვდგამდი გვერდებანი თლებულ ლუმელზე ემალის ქეთლებს, ცეცხლთან თუნუქის ტაშტს მივაჩოჩებდი...

განბანილ სხეულს გადაეცემა, დალოცვილო, ჩამომრეცხე დღეის ცოდვები, სუფთავ, ანკარავ, გადანანკარდი პეშევიდან...

— ყოველდამ ვილას ეკაზმებო, — ჩამძახებდა უჩინარი ხმა, — ისიც ჩემსავით იმქვეყნისა, ისიც ხმელ-ხმელი...

— ვისა და სიკვდილს! — ვიფიქრებდი, არკი ვიტყოდი. — ეგლა მაკლია, სხვისი ხელით გავპატიოსნდე...

— ვისა და ღმერთსა, — ვიფიქრებდი, არკი ვიტყოდი. ავიღებდი და ვწურწურებდი „ალილუიას“...

— ყოველ შაბათს ვილასთან დაძვრებო? — გულდრძოდ მკითხავდა ის ძველი ხმა...

— ვისთან და გარდასულებთან-მეთქი, — არ კი ვიტყოდი, გავიფიქრებდი. მერე ავიღებდი ხორბლის მარცვალს და ვწურწურებდი:

— მე რომ მოვკვდები, ჩემი ძვლებიდან ამოიზარდე, გადაამზევე ეს ქვეყანა ხვავით, ბარაქით, შვებად ექვეც მკვდარსა და ცოცხალს.

არავინ მიიყურადოთ

თუ გსმენიათ სიყვარულისთვის... სიყვარულის სახელით დასჯა? — როცა თითქოს არას გერჩიან, მაგრამ...

მოვლენ და გულთან ჩამოსხდებიან, მოვლენ და შემოგცქერიან, ეგებ დაგცდეს რამე ბედნიერების...

მერე იწყება უკმარისობა იმიტომ, რაც არის და იმიტაც, რაც არასდროს ალარ იქნება...

ოღონდ სიყვარულს თავისი დღეები აქვს: მხოლოდ ორთა დღეები... არავინ მიისვათ გულებთან...

სულის სანიშნა

ცხოვრება ჩვენი... ვერშეცნობილ წიგნის ჰგავს სარჩევს, დროს აბზაცების ანბანური გასდევს დინება...

რისხვას ქარისას ღამის ბინდში აეხსნა რიდე, გზაც შენი ჩრდილით მოლაშქვით მინას ჰგავს ბროლის...

და ვიმახსოვრებ სურნელს ჩვენსას — მზისა და მინის, ცეცხლს — ამობოლილს ელვასავით სიტყვათა ზვაგში...

ჩამოდგებიან მშვიდი დღეების უბირი ჟამნი, მკვდარი ლექსებით სულის ახსნა შენ რომ მოგანდეს...

ცხოვრება ჩვენი... ვერშეცნობილ წიგნის ჰგავს სარჩევს, დროს აბზაცების ანბანური გასდევს დინება...

ოღონდ არ დადგე

გადაიარა დღე-ღამურმა ლელვამ სულისა — მოქცევათა და მიქცევათა მთვარის სიზმრები...

გადაიარა. დადგა სიმშვიდე.

ეს ყარყატები —
ჭორებისთვის დაბადებულნი —
ყველა ნაგავს ბუდეებში ეზიდებიან,
ვერ დავაჯერე,
რომ
ჩიტუნებს — მიმდობებსა და
ალალგულებს —
საფრთხეს უქმნიან...
რომ საკენკისთვის
გასულელება,
შესაძლოა, ნაგავი კენკონ...
ლამიან ნაპირს
უნაპირო ცრემლის ზოლი აქვს,
მიდი, შეძელი სიარული
უმტკივნეულოდ.
მიდი, ცეცხლიდან ჩამოდნი და
გახდი ყინული...
გახდი თუნდ ცრემლი,
თუნდაც ტალღა,
რომ ხან მიიქცე,
ხან მოიქცე —
ხან იყო მშვიდი...
ოღონდ არ დადგე
ერთ ადგილას...
უინტერესოდ.

ჰოია

ნუ მეუბნები,
რომ რთულია ეს სიყვარული,
რომლისთვისაც მარტომ ვმუსრე ქვათა კერპები —
მსხვერპლად შენიღვას რომ მთხოვდნენ შენსას...

ცეცხლსა და მახვილს ნანამები ზურგით
ვედექი,
ყველა ჭრილობა მარტომდარტომ გადავიბინტე,
ოღონდ ღიმილით ვმდგარიყავი შენს პირისპირ და...
მაგ თვალების ზღვები მესუნთქა...

რადგან მუდმივად ჰაერია, რაც არა მყოფის,
გთხოვ, იყავი ჩემი ჰაერი...
და სისხლნაკული ძარღვებიდან
ჟანგბადით ამოდი გულში.

ოღონდ ნუ მეტყვი,
რომ გიჭირდა ჩემი გაძლება...
ოღონდ შემარგე თავგანირვა —
მგესლავთა თვალნინ თავანვეით რომ ჩავიარე...

ჩემს ლექსებს
არსად გასდევს მელნის შავი ლაქები...
თუმც, შეგიძლია, არ მოგეწონოს...
ოღონდ არ მითხრა, რომ...
გიჭირდა ეს სიყვარული,
ასე იოლი —
თაფლმდინარე...
ვით, ცვილის სურო...
თავბრუსხვევას რომ იწვევს ხანდახან...

სიყვარული, გამორჩილება...

როცა დამირეკე
და მითხარი, მოდი, პაემნები გავიახლოთ,
თეორია დაინინგში გელოდებიო —
გამახსენდა,
წუხელ ჩვენი შვილი თეატრში რომ წავიდა

შეყვარებულთან ერთად...
ვიფიქრე, რალა დროს ჩვენი სიყვარულია-მეთქი...

მაგრამ ისე მაცდურად ჟღერდა
თეორია დაინინგი და
ვიოლინოს სევდიან მუსიკაში
შერეული ყავის არომატი, იქვე:
შენი თვალების მწვერვალების
მარადმწვანე ხავერდები...

ვთქვი: სიყვარული, გამორჩილება.

როცა დედაჩემს მოსაკითხად
გადავურეკე,
მითხრა: — რანაირია მამაშენი...
დილიდან არ ჩანს.
აქეთ ვეცი, იქით ვეცი,
მერე დაღლილმა წყაროს პირას
ჩამოვისვენე...
სუნით ვიცანი,
ზურგიდან რომ შემომეპარა და
მთლად დაკანრული ტორებიდან
ნითლად მოხრიალე
პირობზე მომანოდა.
გუშინ, ნადირობისას,
ტყის პირების ეკლოვანებში
დავლანდეო...
მაგრამ ბიჭებისა შემრცხვა და
არ შევიმჩნიეო...

ბიჭებისაო, გესმით, ხალხნო,
ბიჭებისაო, მამაშენმა...

ვიფიქრე, რალა დროს ამათი ყვავილებია-მეთქი...

მაგრამ პირობისთვის ტყეში წასვლა და
ეკლებიდან სისხლით გამოსხნა
ისე მაცდურად ჟღერდა,
იქვე მამაჩემის სულის სიღრმე და
დედაჩემის ამსუბუქება,

ვთქვი: სიყვარული, გამორჩილება.

ამ სიტყვებზე
ას წელს მიტანებული, ლოგინს
მიჯაჭვული ბებიჩემი აზლუქუნდა...
მოვნმინდე მკვდარი ჩიტებივით ღანვზე
დაყრილი ცრემლები,
რა გატირებს ბებო-მეთქი, —
პაპაშენი მენატრებაო.
ჩემი ქმარიო... —
ამ დროს, სკლეროზის მაღლით,
არც თავისი გვარ-სახელი ახსოვს
და აღარც ჩემი.

ვიფიქრე, რალა დროს ამის სენტიმენტებია-მეთქი...

მაგრამ ისე მაცდურად ჟღერს — ცხადნართმეული
ქმარს ნატრობდეს...

ვთქვი, სიყვარული, გამორჩილება.

ჩემს თავზე ვბრაზობ

ჩემს თავზე ვბრაზობ:
ერთი ხუხულა ეზო-კარი მაქვს და
რით ვერ დავალაგე.
მეზობლების ნაგავს მიაქვს მამა-პაპისეული.
იქით რუსის ჩექმები ყრია,
აქეთ — გარეჯის ქარები დათარეშობენ.
სადაც ბარი დავკარ, ყველგან ძვლები ამოყვავილდნენ:
ჩინგიზ ხანის ზაფრანები,
ალა მაჰმადის სუროები,
მცოცავი ჭანგა-აბზინდები,
არსახსენებლის მრავალძარღვები...
ჩრდილოეთის კედლიდან
პაპაჩემი არჩილა რომ შემომყურებს.

მზერით მესაყვედურება.
სასაყვედუროა, აბა, რა არი, —
კაცი იყო და
სადღეგრძელოდ იქცა.
ან ეს ნორმალურია? —
ჩვიდმეტი წლის ბიჭს, ვდგავარ და, პაპას ვეძახი,
რანაირი პაპაა,
სოფლის სტენდიდან მოპარული ფოტოდან
შვილის ტოლა ბავშვის თვალები მეფეთებთან...
არჩილა ქერჩში დაიკარგა.
უფრო — მოკვდა,
მაგრამ მე და შენ ვიცით, რომ
დაიკარგასა და მოკვდას შორის, სულ მცირე,
მჭლე იმედია —
დაბრუნებისა და მოლოდინის.
დღე-დილიდან შარ(ა)ზე ვარ.
ავტობუსს ვუცდით:
ახალგორი-თბილისიც მანკობს,
ცხინვალი-გორიც,
გალი-ზუგდიდიც...
როგორ და კარგად,
ჩემი სისხლი — მაგისტრალია,
გული — სადგური.
გასაბრაზებელია, აბა, რა არი,
ველარ ამოვხლართე ლობები,
იქით ლორეს გაღავანი,
აქეთ ტაოს კარიბჭე,
ქარი რომ წამოუბერავს,
მოხვეტავს მეზობლების ნაგავს და
ცივ შეჭამანდში მიზელს...
აბა, რა გემო აქვს ზიზღის ლუკმას,
ან ფარღალაღა სახლს რა სიმყუდროვე...
ჩემს თავზე ვბრაზობ,
ეს ხუხულა ეზო-კარი რით ვერ დავალაგე,
ავდგე, ცოცხი გამოვუსვა...
ყველას თავისი მუგუზალი მივუგდო.

შოთა იათაშვილი

სიყვარული
ქვედხედში

დასასრული

3

ერთი კვირის მერე მაინც დარჩა მასთან. ანხელა თავის
მეგობარ ბიჭთან იყო წასული და აღარ მორიდებია. და რა
უცნაურიც უნდა ყოფილიყო, მორიგი აბაზანისა და ფეხე-
ბის კედელზე აწყობის შემდეგ რალაცნაირად ბუნებრი-
ვად, ზედმეტი დაძაბულობების გარეშე, ერთად ჩანვენი
ლოგინში. უკვე ძალიან მიჩვეოდნენ ერთიმეორეს, ერთ-
მანეთის ფეხებს ეფერებოდნენ და სიამოვნებდათ... ზრუნე-
ის ობიექტი უეცრად ვნების ობიექტად გადაექცათ. ოდნავ
შეცბუნებულები, მაგრამ კოცნიდნენ მაინც უკვე ერთმა-
ნეთს ტუჩებშიც, მკერდზეც, მუცელზეც, ოღონდ ამ ყველ-
აფრისგან წამოსული ნეტარება თითქოს ფეხებში უგროვ-
დებოდათ, ის იყო მათი მთავარი ეროგენული ზონა, სა-
გუბარი და ახალი იყო კიდევ ის, რომ ფეხებს შორის შე-
მაერთებელ ნერტილს გრძნობდნენ უკვე განსაკუთრებით
მძაფრად, იმ ნერტილს, რომელიც მათ ადრინდელ დია-
ლოგებში არასდროს აღინიშნებოდა და არც იგულისხმე-
ბოდა ხოლმე. არსებობდა ეს ნერტილი, მაგრამ განწყენე-
ბულად იყო, არასდროს იჭრებოდა ტრავმებზე, მალამოე-
ბზე, პროცედურებზე საუბრებში. ფეხებს შორის ის მცირე
სივრცე სრულიად სხვა ფენომენს წარმოადგენდა და ასე-
თი პრობლემური ქვედა კიდურების მექანიკურ გაგრძე-
ლებად თუ საეტიპო დაგვირგვინებად ვერ აღიქმებოდა.
მათი ფეხების შემაერთებელი ეს ორი დამოუკიდებელი
ნერტილი ახლა ერთ საერთო ნერტილად ცდილობდა გა-
დაქცევას. ეს ახალი გეომეტრია იყო, ფეხების ასე კარგ-
ად ნაცნობი და ასე კარგად შესწავლილი დაწყებითი გე-
ომეტრიის რთული გაგრძელება, რალაც დიფერენციალ-
ური გეომეტრიის მსგავსი.

— შო, კიდევ ცხენის კუნთების გამახურებელს ვხმარ-
ობთ ხოლმე ჩვენ, — ეუბნებოდა გოგო და ფეხებს შორის
კუთხეს ზრდიდა.

— ეგ რა სიგჟუაა? — უკვირდა ბიჭს, თან ეცინებოდა
და თან ფეხების შემაერთებელ თავის ნერტილს გოგოს
ფეხების გაზრდილი კუთხისკენ მიმართავდა.

— ძველისძველი ხერხია. ეჭვი მაქვს, მეფარამეტე-
მეცხრამეტე საუკუნის ბალერინებიც კი იყენებდნენ...
სცადე შენც...

- და ცხენივით ვირბენ?
- შო, არ გინდა?
- რატომაც არა...
- ოღონდ მხოლოდ ვეტერინარულ აფთიაქში იყიდე-
ბა.

- რეცეპტი არ უნდა?
- არა...
- გუნდის ექიმს უნდა ვკითხო მაინც...
- არაფერი იცის მაგ შენმა გუნდის ექიმმა, ჯობია, მე
დამიჯერო, მოგხედავ საუკეთესოდ...

— ეჭვიც არ მეპარება... შენ რომ არ ყოფილიყავი, არც
კი ვიცი, რა მეშველებოდა... ანუ ვერ მოხვალ ხვალ ჩემს
თამაშზე?

— ხომ გითხარი, ვერანაირად... მნიშვნელოვანი რეპე-
ტიცია მაქვს, ვერ გავაცდენ... არადა, ხომ იცი, როგორ
მინდა...

— ვიცი, ვიცი...

ბიჭის შემაერთებელი ნერტილი გოგოს შემაერთებელ
ნერტილს დაემთხვა. მათ დიალოგში სიტყვები დაიკარგა
და ცოტა ხნით მხოლოდ შორისდებულები დარჩა.

4

ერთი თვის შემდეგ ერთმანეთს დასცხეს. რაც უფრო
ფაქიზია ურთიერთობა, მით უფრო მეტია ხოლმე კონფ-
ლიქტისას გაცეცხლება, სისასტიკე, ერთმანეთის დაუნ-
დობლობა.

- ტყუილს მოკლე ფეხები აქვს!
- ამ ჩემ ფეხებს!
- ღორის ტილი ფეხზე რომ დაისვა, თავზე აგაღ-
ოდებო!
- სულ ცალ ფეხზე მკიდა!
- კუმ ფეხი გამოყო, მეც ნახირ-ნახირაო!
- შენ თავში ფეხი ხომ არა გაქვს?!
- ფეხი იქამდე უნდა გაჭიმო, სადამდეც საბანი გა-
ვდება!

- ჩემი ფეხის ფრჩხილადაც არ ღირხარ!
- ფეხები არ მომჭამო!
- შენი ფეხი არ იყოს აქ!
- ჰოდა, დავკრავ ფეხს და ვერ მნახავ ვერასოდეს!
- ისმოდა ბრაზიანი ყვირილი გოგოს ოთახიდან.
ბოლოს, როგორც იქნა, ჩანყნარდნენ. პირისპირ ისხდ-
ნენ და საკუთარი საქციელით დარცხვენილები ერთმან-
ეთს თვალში ვერ უყურებდნენ. თუმცა ვერც ადრე უყუ-
რებდნენ, როცა საოცრად ნაზი ურთიერთობა ჰქონდათ.
თავები ჩაეღუნათ და კვლავ საკუთარ ფეხებს დასცქე-
როდნენ. ასე იყვნენ რამდენიმე წუთი. მერე ოდნავ მალლა
აიხედეს და ერთმანეთის ფეხებს მიაჩერდნენ... ძველი სით-
ბო ჩაეღვარა ორივეს სულში...

— ძალიან მნიშვნელოვანია ხოლმე თქვენი წიგნების წინათქმები, ისინი ერთ-ერთი რეკომენდაციაა მკითხველისთვის. როგორ არჩევთ ხოლმე ასე ზუსტად „მოქმედებს“?

— არასდროს მითხოვია ვინმესთვის წინასიტყვაობის დაწერა. არც რედაქტორობა. წასაკითხად რომ მივცე წიგნი ვინმეს, არ შემიძლია. ვფიქრობ, თუ უნდა, იპოვის. ჩემი პიესით ვინმე რეჟისორს მივადგე, წაკითხვა ვთხოვო, მერე ვურეკო, ხომ წაკითხა და მერე ველოდო, იქნებ რამე დაწეროს ან სულაც დადგას — წარმოუდგენელია. ვისაც კი რაიმე უთქვამს ჩემზე — თავისით მოსულა. უბრალოდ გამომართლა, მოდიოდნენ ადამიანები, მოდიოდნენ და რჩებოდნენ. ყველა სიტყვა მასსოვს და მადლიერი ვარ.

— თქვენ იმდენი პროფესია გაქვთ, იმდენ გზაზე მოსინჯთ სიარული, დაწყებული მედიცინით, გაგრძელებული იურისტობით, საზოგადოებრივი მართვითა და მენეჯმენტით, ხელოვნებათმცოდნეობით და ასე შემდეგ.

— მოუსვენარი ადამიანი ვარ. მიყვარს სიახლე, ვიღებ სიახლეს, საკუთარი თავის ამ სიახლეში მოსინჯავა მინდა. ალბათ ეს არის მიზეზი. უცნაურია, რომ ჩემი წიგნ-სახოვანი პროფესიებიდან, რაც კი რამ მინახავს, ყველაფერი ლიტერატურაში ტრანსფორმირდება და აკუმულირდება. საბოლოო ჯამში, მედიცინიდან დაწყებული, იურისდიქციით დამთავრებული, ყველაფერი პოეზიად იქცა. ზოგადად, თეორეტიკოსი ვარ, მედიცინასაც ასე აღვიქვამ — სიკვდილ-სიცოცხლის მყიფე ზღვრად, ადამიანის ცხოვრების საიდუმლოდ. ჰოდა, აბა, როგორ ან სად გინდა გაექცე პოეზიას?

— ხომ გვაქვს ადამიანებს პატარ-პატარა ან უფრო დიდი წარმატებები. ზოგს მეტი, ზოგს ნაკლები, მაგრამ ცხოვრების რაღაც

ნაურობა დამემართა. უცებ მხატვრული ტექსტის წერა დავიწყე, თანაც ერთის კი არა — ორის. ასე რომ, ცოტა არ იყოს დაბნეული ჩამოვედი იმ დიდი მოგზაურობიდან. სალომე, რა თქმა უნდა, თავის საკვლევ თემას გააგრძელებს და ფანტასტიკურ წიგნსაც გამოსცემს, მაგრამ მე ვერ ვერ გეტყვი, რას ვიზამ. ურთულესი თემა და პერიოდი მაქვს არჩეული და ამ ყველაფრის მხატვრულ ქსოვილში მოქცევა არ ვიცი, როგორ გამომივა. საინტერესო პროცესი კია, ახალიც, ცოტა უცნაურიც. ეს არის, რაზეც ახლა ვმუშაობ. დიდი და რთული გზა მაქვს გასავლელი — ბევრს ვკითხულობ, ვფიქრობ, ვაანალიზებ, ვასანჯობებ, ცოტას ვწერ.

— მგონია, რომ შთაბეჭდილებების ადამიანი ხართ, შვეიცარიაზე რას იტყვი?

— იქ ყოფნის დროსაც და ახლაც, სულ მეფიქრება, რა მომცა ამ ქვეყანამ? თავიდან იყო აღფრთოვანების ფაზა, აი, ისეთი, ცოტა ჯადოსნური რომ გეჩვენება ყველაფერი და თავდაც არომანტიზებ, კიდევ უფრო ზღაპრულად აღიქვამ. ისე, მეტი ზღაპრული რაღაცა ყოფილიყო: ცხოვრობ და ცულ ტერიტორიაზე, ეზოში ირმები დარბიან, გვერდით, იქვე უზარმაზარი ბიბლიოთეკა და უამრავი სამუშაო სივრცეა. საჭმელი შენ არ გეკითხება და სასმელი, არაფერი ყოფილი არ განუხებს, ძალით თუ გამოიგონებ რამე პრობლემას და ამ ყველაფერში, პარალელურად, სტიპენდიას გიხდიან. „ალბათ ასეთია სამოთხე“ — ვიფიქრე მაშინ. ახლა ვხვდები, რომ ეს ხელოვნური სამოთხეა, ხელოვნური, მაგრამ ძალიან საჭირო.

— ამ აღფრთოვანების ფაზამ რომ გაიარა, შეცნობის დრო მოვიდა. შეცნობა კი ადამიანების გარეშე შეუძლებელია. მეც ასე დაგვავი შვეიცარია: შენევა — სვეტა,

პაატა ნაცვლიშვილი

უორქეცა

დოკუმენტური რომანის ჩანაფიქრი ხუთ წიგნად

ვახტანგ ლამბაშიძე თავის პარიზულ კლინიკაში

გაგრძელება

ცოტა არ იყოს, შეცბები კაცი, როცა წარმოიდგენ, როგორ ტკბილად საუბრობენ ახალ მთავარს შესახებ პარიზული რესტორნის ტერასის ქვის მოჯირზე დაყრდნობილი კრემლის ერთ-ერთი ძველმოხილი ბინადარი და გიორგი ნიკოლაძის ისევე ლტოლვილად ქცეული ქვრივი, მაგრამ, როგორც ჩანს, სე ლა ვი, როგორც ფრანგები იტყვიან. ვინ იცის, იქნებ ჟორჟე ლამბაშიძის არქივში აბელ ენუქიძის მიწერილი წერილებიც აღმოჩნდეს. ვინცლო ნინო სტიუარტი დაგვეხმაროს მათ მოძებნაში.

— ამ ამბებიდან სამი წელიც არ იყო გასული, რომ აბელ ენუქიძე შერისხეს, ჩამოაქეციეს და ლენინის ორდენის პირველი კავალერი კავკასიის კურორტების სამმართველოს უფროსად დანიშნეს. სხვათა შორის, ემიგრაციაში წასვლამდე ეს თანამდებობა ჟორჟეტას მამას ეკავა.

— ვახტანგ ლამბაშიძე ბავშვთა პირველი ქართველი ექიმი იყო. მამამისი, გაბრიელ ეპისკოპოსის მოწაფე დავით ლამბაშიძე, რომელიც „დიდი დეკანოზის“ სახელით იყო ცნობილი, მრავალი წლის განმავლობაში გამოსცემდა და რედაქტორობდა რელიგიურ ჟურნალ „მწყემსს“. 1904 წელს მამა-შვილმა დააარსა ცნობილი სანატორიუმი პატარა ცემში, რომელმაც მალე გაითქვა სახელი და რომელიც ბოლშევიკებმა ხელისუფლებაში მოსვლისთანავე ჩამოართვეს. ვახტანგ ლამბაშიძე ჯერ კიდევ ახალგაზრდობაში დაინტერესდა მაშინ ახა-

ლი საქმით — ფოტოგრაფიით და მისი წყალობით ფოტოზუა ალბეჭდილი საქართველოს თუ ქართული ისტორიის არაერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა. თუნდაც აკაკი წერეთლის დაკრძალვის კადრები რადღირს! საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ ვახტანგ ლამბაშიძე ემიგრაციაში წავიდა და გიბრალტარის არქივისკოპოსის პაროლდ ბაქსტონის თუ სხვათა ფინანსური დახმარებით პარიზში საკუთარი კლინიკა გახსნა. გარდა ამისა, იგი აქტიურად მონაწილეობდა საფრანგეთის ქართული ემიგრაციის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში და სამჯერ ზედღებდ აირჩიეს თავმჯდომარედ პარიზის ქართული სათვისტომოში, რომელსაც მთელი 20 წელი ხელმძღვანელობდა. ვახტანგის უმცროსი ძმა, დავითი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმომადგენელი იყო დიდ ბრიტანეთში.

— ვახტანგ ლამბაშიძე მკურნალობდა ქაქუცა ჩოლოყაშვილს შვეიცარიაში, სადაც ის სპეციალურად ჩავიდა. ქაქუცამ მის ხელში დალია სული. ვახტანგ ლამბაშიძემ ახალგანსვენებულს პორტრეტი გადაუღო. მერეც ფოტოფირზე ალბეჭდა მისი პარიზში ჩამოსვენება და დაკრძალვა. ამ ფოტოების მინის ნეგატივები ამ 30 წლის წინ ვახტანგის შვილიშვილმა რეზო ნიკოლაძემ გადმომცა. მე ისინი გურამ ნიბახაშვილს დავაბეჭდე და ჟურნალ „სამშობლოში“ გამოვაქვეყნე.

დასასრული შედეგ ნომერი

ვახტანგ ლამბაშიძე და მისი სანატორიუმი (მედეა ლამბაშიძის ალბომიდან)

მამა სანაცვლიაში.

ეტაპზე სამყოფი. ჩემთვის სულერთია და ამას გულწრფელად ვამბობ. როგორც კი რაღაცას ვიპოვი — სალექსო ფორმა იქნება ეს თუ ზუსტი სიტყვა, რომელიც ტექსტს უნდა მთარგო, როგორც კი ამ ფორმაში თავისუფლად ცურვას ვისწავლი, აღარ მართერტყვებს. იოლად ვივიწყებ. საკუთარი თავი — ესაა ჩემი ძიების მთავარი პერსონაჟი. საკუთარ თავი, რომელსაც არ ვიცნობ.

— დიდი ხანი არ იყავით საქართველოში. წერდით უცხოეთში? თუ აგროვებდით საწერს?

— შვეიცარიაში ჩემს მეგობართან, ხელოვნებათმცოდნე სალომე ჭანტურაძესთან ერთად კონკრეტული პროექტით ვიყავი. მოულოდნელად იან მიხალსკის ფონდის მწერალთა რეზიდენციის სტიპენდია მოვიპოვეთ და ამიტომ ჩვენს შვეიცარიულ ტურნეს მთლად მოგზაურობასაც ვერ დაგვარქმევ. ჩვენი საკვლევი თემა XIX-XX საუკუნის ქართველების კვალის ძიება იყო, უმეტესობამ შვეიცარიაში მიიღო განათლება, შემდეგ კი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შექმნაში მონაწილეობდნენ. აქვე, კიდევ ერთხელ ვიტყვი, რომ ბოლო პერიოდში სალომეს დამსახურებით, ამ თემებით დავინტერესდი და ბევრი რამ გავაკეთეთ ერთად. მოკლედ, დოკუმენტური პროზის შექმნის იდეით წავიდეთ. სალომეს უნდა ეკვლია, მე — დამეწერა. ვიყავით „ნითელ ჯვარში“, ჟენევის უნივერსიტეტში, ბიბლიოთეკაში, მოვიდიეთ მასალები და საბოლოო ჯამში, ერთი დიდი უც-

ვახო, პეიკე, ნატალია. ციურიხი — ანა და სულხანი. მონტრიჩე — ბლაიზი, ლუსი. ბაზელი — ლიკა, ბერნი — მანანა. ფონდი — ყველა, განსაკუთრებით ჩანტალი, ტომასი.

— ეს არის ჩემი შვეიცარია. კიდევ ჩემი შვეიცარია ის არის, პარიზის ფესტივალზე ნოემბერში მათი მიწვევით რომ მივდივარ. გეგმები, რომელიც აუცილებლად დამაბრუნებს ამ ქვეყანაში.

— შეცნობის ფაზიდან პირდაპირ დაბრუნების ფაზაში გადავედი და ბევრი რამ გამოვტოვე, ამან ქვეყანაზე ხან უნდა გაგაბრაზოს, ხან გაწყენინოს, ხან გული აგირყოს. მოკლედ, შეცნობის ფაზიდან საქართველოში დაბრუნდი. ამიტომ, როცა საკუთარ თავს ვუსვამ კითხვას, რა არის ჩემთვის შვეიცარია, ზუსტი პასუხი არ მაქვს. იქნებ ის ხელოვნური სამოთხე, საოცარი ქალაქები და სოფლები, იუნესკოს ვენახები, ბერნის მთიანეთის ჩანჩქერები და გემზე სეირნობა? იქნებ ქუჩების ქართველები კვალის ძიება? ან იქნებ სვეტასთან ქართულ რესტორანში სტუმრობა, ანისთან ერთად ციურიხის ქუჩებში ბოდიალი?

— არა. შვეიცარია ჩემთვის ტბა აღმოჩნდა. ლამით თვალეებს რომ ვხუჭავ, სწორედ ეს კადრი ჩნდება: უძრავი სარკე, საიდანაც მთები იბადებიან. ტბა — ხან მწვანე, ხან ლაყვარდისფერი, ხან გაცრეცილი წყლისფერი. ტბა, რომელშიც ჩემი ანარეკლი ყველაზე მეტად მენატრება.

ესაუბრა თამარ ქურული

საადი შირაზელი

ბუსტანიდან

გამოჩნდა ერთი მოგზაური ომანის ზღვიდან, რომელიც ზღვაზე და ხმელეთზე გულდაგულ ვლიდა.

მოველო რუმელთ, ტაჯიკთა და თურქთა ქვეყანა და გულში სიბრძნის ათინათი შემოეყვანა.

ღრმად განეხრიკა ბევრნაირი ნიკიბინო და ენაც უჭრიდა, სათანადო ქცევაც იცოდა.

აზიდულიყო, ვით ბერმუხა მტკიცე და მძლავრი, თუმცა უფოთლოდ, გულს უღრღნიდა ათასი ჯავრი.

ბედმა მრავალგზის ავებდობა შემოაფეთა, კვართიც ქცეოდა ხვატისაგან ნაფლეთ-ნაფლეთად.

ზღვიდან მოადგა იმ სამეფოს, სადაც ზეობდა დიდი მეფე და ამკვიდრებდა მალალ ზნეობას.

უფრთხილდებოდა კეთილ სახელს, მართლის მცნობელი, ქერივ-ობოლთა და უპოვართა ხელამპყრობელი.

მგზავრი აბანოს ნაიყვანეს მეფის მონებმა, კარგად განბანეს, დაუამდა ტანიც, გონებაც.

როცა მბრძანებელს წარუდგინეს, მორთული კობტად, მკერდზე მიიღო ხელები და შეასხა ხობტა.

მეფის დარბაზებს მიეახლა სათნო იერით: გვარავდეს მარად ზეციერი, ყოვლადძლიერი.

შენგან ტანჯული კაციშვილი არ შემხვედრია, ამ სამეფოში ნეტარება ხალხის ხვედრია.

მეფე თავისი სახელმწიფოს არის მშვენება, სხვათა ტანჯვა და დამცირება მას არ ენება.

აქ მოვრალსაც კი არ გადავყრივარ, თუნდაც ფარულად, სამიკიტნო და სამორინე ამოგმანულა.

აფრქვია სიტყვის მარგალიტი დაუზოგავად, ქება-დიდებით მბრძანებელსაც შვება მოჰგვარა.

და ეს ყარბი მოენონა ხელმწიფეს დიდად, იხმო, წყალობა გაუმრავლა იმავე დღიდან.

უბოძა ოქრო და საუნჯე აღურაცხელი და გამოჰკითხა მოდგმისა და მისი სახელი.

მანაც მიუგო გამოწვლილვით, მეფეთა-მეფეს დაუახლოვდა, ვით რჩეული, ვითარცა სეფე.

ხელმწიფეს სურდა სასახლეში მისთვის ემზირა და გადაწყვიტა, დაენიშნა იგი ვეზირად.

თუმც გაიფიქრა: სჯობს ეს საქმე აღსრულდეს ნელა, რომ ჩემს განზრახვას არ დასცინოს დარბაზში ყველამ.

კარგად გამოცვდი (ჯერ წინდანი შეცნობა მიჭირს) და ამაღლდება საკუთარი ჭკუით და ნიჭით.

თუ ვინმე ხამი დიდ საქმეებს შეეჭიდება, თავად ინანებს, ვერ მოიხვეჭს ამით დიდებას.

თუ ყადის სწორი განაჩენი გამოაქვს, გაქნილს, რად უნდა შერცხვეს ჩალმოსანთა უშქარი ამქრის?

სანამ მშვილდი გაქვს მოზიდული, უმზირე ჯილდას, და არა მერე, როცა ისარს გატყორცინი მშვიდად.

თვით იოსებმა¹ დიდი შრომით წლები ათენა, რომ ქცეულიყო ხალხის თვალში ძვირფას მმართველად.

სანამ დიდი დრო არ ჩაივლის, დაღად რომ გვავის, ვერვინ ჩასწვდება კაცის ზნეს და დაფარულ საზრისს.

მეფემ განჭვრიტა იმ უცნობის ჭკუა-უნარი, აღმოჩნდა მართლაც ზნეფაქიზი, ბრძნადმოუბარი.

კეთილი ზნის და გონებითაც განმსჯელი ნათლად, ყადრი უწყოდა ქვეყანაზე მან კაცურ კაცთა.

და დიდკაცად და ჭკუადინჯად შეიცნო როცა, მეფეც ადგა და ვეზირობა გადაულოცა.

გამომჟღავნა საქმის ალლო და დიდი ცოდნა, მისგან არავის არაფერი სწყენია ოდნავ.

მთელი სამეფო დაემონა, როგორც წესია, არც ერთ სულიერს ურვისგან არ დაუკვნესია.

ენა შეუკრა ავმოუბარს უსაშველოდ და მისი ბაგისგან ავი სიტყვა არვის სმენოდა.

ხოლო მოშურნემ² ვერ მიაგნო მარცვალს ღალატის, შეიცახცახა ხორბალივით, ძალისძალათი.

ქვეყანას სხივი დაეფინა მისი გულიდან, ხოლო ძველ ვეზირს კაეშანი წამოუვლიდა.

თუმცა ბრძენ ვეზირს ვერ უპოვა რამე საკბილო, რითაც შეეძლო ეხიმანკლა საქმე საკნინო.

ბოროტება და სიკეთე ჰგავს ჯინჭველს და ლაგანს, სად შეუძლია ჯინჭველს ლაგნის გახვერეტა, აბა?!

ხელმწიფეს ორი მონა ჰყავდა — მზის ათინათი, ორივე მორჩილი და სამეფო კარის ზინათი.

ფერიის დარნი, იყენენ გულის შფოთი და ჟრჟოლა, ვით მზე და მთვარეს არ გააჩნდათ მესამე ტოლად.

ერთურთს მოჰგავდნენ (სიხარულის კრავდნენ ირაოს) თითქოს სარკემი ერთის სახე არეკლილაო.

ბრძენმა ვეზირმა, როცა სიტყვის ფარდაგებს შლიდა, ბზა-მოზინვარე ის ორივე მოხიბლა დიდად.

როცა იხილეს მისი ზნე და ქველი ბუნება, ორივე მათგანმა იწყო მასთან შეერთგულება.

მასაც აღეძრა კაცებრივი ვნება, ცხადია, არა ისეთი, განუსჯელნი რასაც სწადიან.

მის წინამორბედს ამ ამბისთვის ყური მოეკრა, რომ მათი მზერით სურდა გულის ყინი მოეკლა.

ძალაუფლების თუ გნადია შენარჩუნება, ნულარ აჰყვები უწვერულთა მიმართ ცდუნებას.

თუ მაგ სურვილში სისპეტაკე არა გაქვს მიზნად, მყის განიშორე, რადგანაც დიდ სიავეს გიზამს.

ძველ ვეზირს ესმა ეს ამბავი, ყოვლად ნაძრახი, ხელმწიფეს ენა მიუტანა ავი განზრახვით:

მე არც კი ვიცნობ ამ კაცს, მაგრამ ერთი ცხადია: მშვიდი ცხოვრება ამ მიწაზე არა სწადია.

სინდის-ნამუსი არ მოუვა ყარბის აზრადაც, რადგან ამ ქვეყნის სიტკობებამ როდი აღზარდა.

შევიტყვე თურმე თქვენს მონებთან იღვრება თაფლად, ვნების აყოლით მთელ სამეფოს გაუთხრის საფლავს.

არ შეიძლება დაყვავება, სიტყვები მტკბარი, რადგანაც ლაფში ამოსვარა სამეფო კარი.

მეფის წყალობის დავიწყება განა შემფერის, თვალი დავხუჭო და მივჩქმელო ცოდვის ელფერი?!

ასეთი საქმის წარმოსახვით განსჯა რთულია, სანამ არ მივხვდი, არაფერი მითქვამს სრულიად.

ჩემს ერთ-ერთ მსახურს დაუნახავს თავისი თვალით, ჩაჰხუტებოდა თურმე აღუშს, ვნებისგან მოვრალი.

მე ჩემი ვთქვი და ახლა უკვე მეფის ჯვრია, თავად განსაჯე ვინ ოხერი შემოგვერია.

შავი ფერებით დაუხატა მეფეს ყოველი, ავკაცთან ღმერთი ნუმც იქნება მაღლისმთოველი.

ავისმზრახველი როცა ჰპოვებს მცირე საკბილოს, ცეცხლის მისართვას დიდკაცისთვის როდი თაკილობს.

მცირე წინკალით აინთება ცეცხლის ენები, რომელიც ხმელ ხეს დანაცრავენ შეუსვენებლივ.

მეფე გაცეცხლდა, გული მისცა წვასა და ვარამს, აღულდა ცეცხლზე შემოდგმული თანგირის დარად.

მისი რისხვის ხელს მყისვე დაღვრა სწყუროდა სისხლის, თუმცა მას თმენის ხელიც ჰქონდა, არათუ რისხვის.

არ იქცევიან ამნაირად ბრძენი მეფენი, წყალობას რისხვა მოვადვენო, როდი შემფერის.

შენი გაზრდილის ცოდვას ნულარ დაიდებ კისრად, ვისაც ისარი თავად მიეც, ნუ ესვრი ისარს.

იმას ნუ გაზრდი მოწყალეებით და ძლიერ ღალად, უზომო რისხვით ვისი სისხლის გნადია დაღვრაც.

მისი სარისტა, მარიფათი განჭვრიტე კარგად, მიიღე კარზე, თუკი თავის საქმეში ვარგა.

ახლა კი, სანამ მის ცოდვაში არ დარწმუნდები, მტრის სიტყვის გამო არ დაადო მძიმე ხუნდები.

ხელმწიფემ გულში ჩაიკირა ეს ხვაშიადი, რადგან სმენოდა ბრძენკაცების სიტყვა დიადი:

სწავლულო, გული საიდუმლოს არის დილეგი, ველარ შეპორკავ, თუ ამოთქვი დანამდვილებით.

თვალი ადევნა ახალ ვეზირს მეფემ ფარულად და ნახა, მასში მაცდური რამ შემოპარულა.

მონას შეხედა, მწველი ვნება შემოერია, ღიმი გაუკრთა იმ მონასაც, სახით ფერიას.

თუ ორი ერთურთს შეეთვისა სულით და გონით, მათ მდუმარედაც შეუძლიათ ბაასი, მგონი.

როდესაც სატრფოს შესციცინებ, რალაც გაკლია, ტიგროსის წყალიც ვერ გაგაძლობს, ვით წყალმანკიანს.

ავი გუმანი მეფეს უკვე ეჭმეშარიტა, რისხვით აღინთო და ვეზირი იხმო თავისთან.

